

Nr 315

Av herr **Bengtson**, om undantagande av en söckendag i veckan från försäljning och utskänkning av spritdrycker.

Vid övergången till den friare försäljningen av spritdrycker, som skedde den 1 okt. 1955, kunde man befara en ökning av konsumtionen, i varje fall under den första tiden. Så har också blivit fallet. Konsumtionen av spritdrycker har ökat avsevärt, och ännu har återgång inte skett till de konsumtionskvantiteter, som förekom under förra halvåret 1955. Även om det är sannolikt, att konsumtionen kommer att nedgå till kvantiteter, som var vanliga under motbokssystemets dagar, kan man dock inte med säkerhet fastslå, hur utvecklingen kommer att bli. Med hänsyn till de alkoholvanor svenska folket skaffat sig, är det inte troligt, att konsumtionen blir avsevärt mindre än då Brattssystemet tillämpades.

Oavsett hur det nya försäljningssystemet kommer att verka, kan man konstatera, att konsumtionen är mycket hög i vårt land. Vad det gäller konsumtionen av spritdrycker (omräknat till 50 % alkoholhalt) ligger Sverige i toppen med en konsumtion år 1949 av 5.1 liter pr år och invånare. I Norge är motsvarande siffra 2.8, i Finland 2.5, i Danmark 1.1 och i Storbritannien 1.0.

Alkoholens oerhörda skadeverkningar har klart redovisats i 1944 års nykterhetskommittés betänkande. Här skall endast anföras kommitténs slutsats efter en uppräknning av alkoholens skadeverkningar i vårt land. Efter anförandet av vissa siffror säger kommittén som en slutsats om alkoholkonsumtionen i vårt land följande:

”Kommittén finner dessa siffror vittna om att alkoholmissbruket har en sådan storleksordning, att det måste ge anledning till stark uppmärksamhet från statsmakternas sida”.

Ett annat område där alkoholen har mycket allvarliga skadeverkningar är i fråga om produktionen.

Om detta ej helt klarlagda problem yttrar allmänna beredningsutskottet i sitt av riksdagen senare antagna utlåtande nr 14 1954 över en motion av herr Gavelin angående redovisning av statens spritinkomster och samhällets av spritbruket föranledda utgifter följande: ”De ovan framlagda siffrorna är självfallet osäkra inom vida gränser och utgör endast grovt tillyxade uppskattningar. Tendensen är dock mycket tydlig, och det synes utskottet uppenbart, att man även vid en försiktig bedömning måste räkna med att de ekonomiska förlusterna och kostnaderna till följd av spritbru-

ket högst avsevärt överstiger det belopp, som det allmänna kan tillgodogöra sig genom spritbeskattningen.”

De här anförda exemplen kunde mångfaldigas, men jag skall endast konstatera, att alkoholens skadeverkningar i vårt land är förfärande och att man med alla medel bör försöka minska konsumtionen.

Olika möjligheter har diskuterats och prövats för att nedbringa alkoholkonsumtionen. En av dessa är att begränsa tiden för inköp eller över huvud taget möjligheten till konsumtion. Redan nu finns för utskänkning-
en på restauranger vissa tidsbegränsningar. Dessa har säkerligen varit till stor nytta, även om de vållat vissa svårigheter vid tillämpningen. En enkel och radikal väg för att med tidsbegränsning minska konsumtionen vore att helt frilägga en söckendag i veckan från både försäljning, servering och varje annan form av möjlighet till spritinköp. Effekten av en sådan åtgärd kan diskuteras, men den skulle sannolikt medföra en avsevärd konsumtionsminskning. Det kan visserligen invändas, att inköp kan ske dagen före den ”torrlagda” dagen så, att tillräckliga mängder av sprit ändå finns tillgängliga. Häremot kan invändas, att gruppen missbrukare inte är den typ av människor, som planerar någonting, utan inköpen sker efter stundens begär och ingivelse. De mera måttliga alkoholkonsumenterna torde inte fästa så stor vikt vid alkoholen att de direkt köper i för-
lag, utan för många kommer köpen kanske att helt inhiberas, när systembolaget är stängt vid det tillfälle, då inköpet skulle ske.

Systemet med en ”torrlagd” dag i veckan tillämpas i en del andra länder, bl. a. Norge, och efter vad jag har mig bekant med gynnsamt resultat.

Mot ovannämnda förslag kan invändas, att man inte skall ändra på alkohollagstiftningen just nu, då de genomgripande förändringarna, som företogs den 1 oktober förra året, ännu inte hunnit verka. Frågan om en dags friläggande i veckan från all spritförsäljning torde dock behöva utredas i sina försäljningstekniska och andra konsekvenser, varför det torde dröja något, innan förslaget kan genomföras.

Med anledning av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag beträffande undantagande av en söckendag i veckan från all försäljning och utskänkning av spritdrycker i enlighet med vad som i motionen har anförts.

Stockholm den 26 januari 1956

Torsten Bengtson